

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl., 30 kr., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl., 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

† Dr. Jan. vitez Bleiweis-Trsteniški.

Včera popoldne sklenila se je zemlja nad umrlim našim vodnikom! Žalost in sočutje je splošno in nepopisljivo! Denes priobčimo najznamenitejše telegrame, ki so došli častitej obitelji Bleiweisovej:

Iz Djakovara: Primate moju najtopliju sučut. Gubitak je to neizmerno za vas, naš narod, komu je jedina utjeha, da će pokojnik u slavnoj uspomeni uvijek živjeti ter i po smrti svojoj spasonosno djelovati.

Strossmayr, biskup.

Z Dunaja: Klub desnega središča izreka vam (telegram le-ta došel je gospé soprogi umrlega) presrečno sočutje nad izgubo, katera je zadela vas in domovino.

Grof Hohenwart.

Z Dunaja: Zastopniki naroda českega izražajo vroče sočutje nad smrtjo moža, bistrega duha, trdne volje in blagega srca, ki nij bil oče samo Vam, nego tudi Slovencev.

Rieger.

Z Dunaja: Vest očetove smrti nas je hudo pretresla, da-si smo se je vsak čas bali! Ne samo Vi, ampak celi narod slovenski obžaluje izgubo predragega očeta. Sprejmite s svojo blago materjo zagotovilo našega prirčnega sočutja.

Klun, Vošnjak, Obreza, Pfeifer.

Iz Zagreba: Izražam Vam sočutje v svojem imenu in v imenu akademije nad veliko izgubo.

Rački.

Iz Gorice: Pretresen po groznej nesreči, sem komaj pri zavesti! Z Vami, ki žalujete po najboljšem soprogu, žaluje cel narod, ki je izgubil očetovskega svojega vodnika! Žalujejo pa tudi vsi avstrijski patrijotje, ker umrl je

dober Avstrijec in jeden najzvestejših podložnikov naše najvišje vladarske rodbine.

Josip vitez Schneid.

Iz Gorice: Iz potrtega srca najživejše sočutje! Grozno poročilo je vse naše rodoljube hudo presunilo.

Marušič.

Iz Celovca: Narodnjaki izrekajo svoje sočutje zaradi izgube milega očeta.

Sočebanski.

Iz Metlike: Tvoji verni bratje, okraja metliškega prebivalci, bridko žalujemo s teboj in milimo Tvojim zaradi iznenadne izgube našega nepozabljivega očeta. Slava mu večna in pokoj duši!

Navratil.

Z Dunaja: V imenu „Slovenije“ Vam izrekam sočutje nad veliko izgubo, ki nij zadela le Vas, ampak celi narod.

Babnik, predsednik.

Iz Kostanjevice: Tužnega srca izjavi sočutje bralno društvo v Kostanjevici o prera-nej smrti gospoda očeta.

Prvosednik: dr. Gestrin.

Iz Mozirja: Občina trg in okolica mozirska čuti bitko žalost, ker je preminol najslavnejši pospešitelj občinskega blagostanja in prosvete, oče dr. Bleiweis. Slovenci, po njem žalujoči, bodo njegova dobra dela vedno visoko cenili. Naj jim prinaša njegov nauk in vzvišen izgled tisoč in tisočero sadú!

Župan: Lipold.

Iz Mozirja: Zbrani izražajo svojo najglobokejšo žalost o zgubi slavnega, predragega očeta in nenadomestljivega voditelja Slovencev.

Čitalnica mozirska.

Iz Pešte: V največjeje bolesti izražam svoje sočutje.

Turner.

Iz Trsta: Moje najglobokejše sočutje nad silno izgubo.

Kastelic, stotnik.

Iz Zagreba: Nad neizmerno izgubo z gospo majko in vami vred bridko žaluje vaš prijatelj

Franjo Bradaška.

Iz Gradca: Tužnega srca izraža globoko sočutje

Društvo „Triglav“.

Iz Zagreba: Pridružujuč se tugujučemu slovenskomu narodu izražamo iskrenu sučut na nenaknadivim gubitku.

Činovnici banke „Slavije“.

Iz Brežic: Sprejmite najiskrenejše sočutje na gomili neumrlega očeta Slovencev.

Tanšek.

Iz Metlike: Kakor ves slovenski narod obžaluje izgubo svojega preljubega očeta z bridkim srcem i

Narodna čitalnica metliška.

Našemu listu došel je ta-le telegram:

Iz Prage: Globoko presunjen nad smrtjo dr. Bleiweisa, vodnika Slovencev, izraža svoje globoko sočutje

Spolek českých židovských akademiků v Prahi.

Tukajšnja čitalnica prejela je telegram:

Iz Sarajeva: Tužna majka, mila domovina, izgubila si najslavnejšega sina. Njemu večna bodi čast in slava!

Slovenski tiskarji.

Dalje položili so vence na mrtvaški oder:

73. „Čitalnica v Celovci“: Slovenskemu vodniku. 74. Značajnemu narodnjaku: „sevniški rodoljubi“. 75. Boritelju za narodno prosveto: „učiteljski pripravniki ljubljanski“. 76. „Domorodkinja z Notranjskega“: krasno blazino iz frišnih kamelij in vijolic, jako umetno izdelano. 77. „Umelečká beseda v Prahi“. 78. Slovenskemu očetu: „čitalnica bovška“. 79. Ehre seinen unvergesslichen

Listek.

Še jednokrat: G. J. Navratil in berilo.

Meseca septembra smo v „Slov. Naroda“ listku naznanili g. Navratilovo osmo berilo ter ga po zaslugi priporočali dostavljaje, da obsežnejšo kritiko prepuščamo veščakom. Ta dostavek je imel namen prestriči daljšo razpravo, ki bi v političnem listu bila neumestna. Dobri stilisti radi skrijejo svoj namen za kako frazo, katero navadni človek za istino pobere, ter se na tihem radujejo, ako se jim preprosta duša vsede na limanice; to navado smo i mi posneli. Slabi stilisti pa mahajo okrog sebe z obrabljenim besedjem, si tacuisses, žalostna mu majka itd.

G. Navratil se je vsedel na tako limanico ter od veselja kričal: To je sreča, da ta strahoviti kritikaš nij veščak; a kar je še huje,

niti doslej nij opazil, da sedi na limanici; mora uže prijeten sedež to biti. Ne bi mu kalili nedolžnega veselja, da nas nij na to pozival.

Porabimo tedaj redko priliko, ogledati si tega ptiča, ki ima sicer oprezno navado, skrivati se za druge. Niti ob uredovanju navedenega berila nijsmo mogli prav razločiti, kaj je storil on in zakaj tako in ne drugače. Zdaj se je skril za ministerstvo, zdaj za g. dr. Miklošiča, zdaj mu je bil kriv neki neznan strokoven diabolus rotae, ki ga je bil na delo prisilil, preden se je mogel dovolj pripraviti. Se ve, da so to sami prazni izgovori. Ministerstvo je popolnem pravilno postopalo, ker nij smatralo g. N. za veščaka, zaukazavši, naj se zaradi berilne uredbe sporazume z g. dr. Miklošičem. Kolikor je nam znano, mu družega nij nič velelo. Blagi g. vitez Miklošič je blezu odobril, kar je g. N. predložil, sicer bi g. N. tega ne bil zamolčal. A onemu strokovnemu

zlodeju bi bil smelo rekel: Nujte vi, diable, če znate, meni se je itak očitalo pri prvi izdavi, da ne umem dela.

Res se je po prvi izdavi Miklošičevih beril, katerih nij nikdo hvalil, obče govorilo, ga jih je izdelaval g. N. Mi smo še zdaj uverjeni, premda g. N. izrečno taji, da sta oba predgovora osmega berila njegova; zdaj bolj nego prej, ker smo njegovo pisavo v „Nov.“ opazovali. A bodi to, kakor koli; odločno zavračamo ono g. Navratilovo sumničenje, da smo v kritiki „zblodili“ prvi predgovor z drugim. To nij res, ampak naštevši prvega predgovora nedostatke, smo pristavili: „To vse je bilo v prvem predgovoru in se je pretiskalo, kakor bi bila gola istina.“ A da se je pretiskalo, za to je odgovoren urednik berila sam, in nibče drugi. Ako je smel druge spise prve izdave izpustiti, smelo bi bil tudi predgovor izpustil ali pa bolje uravnal, da je vedel, kakov namen ima njegova knjiga.

Verdiensten: „Fürst Ernst Windischgrätz“. 80. „Kavarna Valvazor“. 81. Našemu očetu: „kamniške Slovenke“. 82. Častnemu občanu, očetu naroda: „Borovnica“. 83. „Glasbena Matica“: svojemu častnemu članu. 84. Slavnemu domoljubu: „prvo in drugošolci“. 85. „Gorenji Logatec“: svojemu častnemu občanu. 86. „Ribiško društvo kranjsko“: svojemu prijatelju. 87. Svojemu očetu: „čitalnica v Pulji“. 88. Častnemu udu: „loška čitalnica“. 89. Častnemu meščanu: „mesto Lož“. 90. „Plakajoča Planina“: očetu in častnemu občanu. 91. Očetu in prvemu pospešitelju kmetijstva: „občina Studeno“. 92. „Čitalnica v Trstu“: svojemu častnemu članu. — Posebno krasne vence prinesli so bratje Hrvatje, namreč le-te: 93. Svomu počastnomu članu: „gospodarsko društvo hrvatsko-slavonsko“. 94. „Hrvatsko sveučilište“: Janezu Bleiweisu. 95. Svomu začasnemu članu, dr. Janezu Bleiweisu vitezu Trsteniškemu: „hrvatski „Sokol“ v Zagrebu“. 96. Svomu počastnomu članu dr. Janezu Bleiweisu: „Hrvatska Matica“. 97. Prvaku slovenskega naroda, svomu začastnomu članu: „hrvatsko pjevačko društvo „Kolo“ v Zagrebu“. 98. Nepozabljivemu očetu slovenskega naroda: „Valentin Krisper“. 99. „Klub narodnih deželnih poslancev“: svojemu načelniku. 100. Nepozabljivemu strijcu: „rodbina Kušarjeva“. 101. Predragemu strijcu: „rodbina Zupanc“. 102. Ljubemu bratu: „Valentin Bleiweis“. — Poleg teh je še mnogo drugih vencev, katere nismo poizvedeti mogli, katere pa še pozneje omenimo.

Še jednokrat o slovenskem uradovanju.

(Praktičen nasvet iz sodnih krogov.)

Z veseljem je prešinila gotovo vsakega narodnjaka vest, da se je oglašil naš justični minister ter opozoril sodnije glede slovenskega uradovanja na prejšnje ukaze, katere so izdali njegovi ustavoverni predniki.

Prepričali so se vladni krogi, da mora ponehati takšno gospodarstvo, kakeršno je vladalo in tudi zdaj še vlada. Prav dobro je zadel g. justični naš minister, če je naložil nadsodniji, hitro priskrbeti sodnijam slovenske tiskovine.

Dozdaj se je še slišalo od jedne ali druge strani, da preje uspešno ne more biti uradovanje v slovenskem jeziku, dokler sodnije ne bodo imele tiskovin; tudi „Slovenski Narod“ je uže sprožil svoje mnenje o tem v jednej svojih prejšnjih števil.

Da g. N. nij bilo jasno, čemu in kako naj se rabijo jednake knjige, smo v kritiki dokazali, da mu še zdaj nij, bomo pozneje konstatovali. Ne samo skušnje, kakor veli Kres, temveč i teorije mu manjka; sploh se g. N. ne briga za stvar, ki je za naše šole in nas vse tolike važnosti, nego le za osobnosti. Če mu dokažemo, da je njegovo pisanje neloogično, kriči: Ti še philosophiae doktor nisi; če pravimo, da bi se naj iz jednakihi knjig družih narodov poučil, porine klobuk na uho in nas prav robavsasto ozmerja, češ, da boš prihodnjič moje zmožnosti bolje znal ceniti, ti confusionsrat!

I kako je mož ta duhoviti dovtip skoval! Potreboval je psovka, brez katerih mu nij moči polemizirati; s psovkami se zakrije duševna oslabeledost in onemoglost; pomanjkanje razlogov se nadomesti s psovkami. Pretesna fantazija ga je tudi tu pustila na cedilu; kaj je storiti? Naznanilo naše je bilo po naključji podpisano s K., confusion se ne piše s K — ergo con-

Zdaj bodo dobile sodnije tiskovine in ne bodo imele nobenega izgovora več, s katerim bi se moglo opravičevati njihovo upiranje.

Narodnjaki! vzbudite se — sami si zapomnite in druge svoje someščane, sotržane ali sovaščane opozorite, naj vsak brez izjeme, in če še tak izvrstno govori in piše nemščino, zahteva, da se ž njim pri sodnji slovensko govori in da se vsak zapisnik, katerega naj podpiše, slovensko sestavi.

Bratje! pokažimo svetu, posebno ošabnemu Nemcu, da še živimo! Pokažimo, da so nehali tisti časi, v katerih smo žalibože še bili podlaga tujčevaj peti; obnašajmo se, kakor se v jednakihi slučajih vsak narod obnaša in kmalu hoče nehati v slovenskih krajih ošabno zaničevanje Slovenstva. Tisti, ki hoče živeti mej nami, naj drži z nami ali naj bo vsaj miren; drugače naj čuti, kako tišči slovenska peta! Pol leta slovenskega uradovanja, in nihče se več ne bo spodtikal nad tem; čez nekatere mesece bo se zdelo vsakemu prav naravno, da dobi od svojega sodnika rešitev v tistem jeziku, v katerem je prosil za njo. Nehalo bode — bodite prepričani — večjidel zakotno pisarenje, katero se dozdaj še nij dalo iztrebiti. — Slovenski kmet pa bo rešen neumnega predsodka, da mora biti vsako pismo, vsaka pogodba, vsak račun, vsaka pobotnica itd. v blaženej nemščini pisana, da slovensko pisano pred sodnijo nič ne velja itd. Prihranil si bo tiste denarje, katere nosi zdaj zakotnim pisarjem; majhene reči v slovenščini napisal si bode lahko sam zastoj. Zakotnim pisarjem, ki so bili na več krajih prave pijavke, bodo nehali zlati časi v tem trenutku, ko se popolnoma uvede slovensko uradovanje!

Če pa se hoče razvesti in res napredovati slovensko uradovanje, treba nam je v prvej vrsti slovenskih postav. Postave, katere največ rabimo, namreč državljansko in kazensko postavo, sodniji ski red za prepirne in neprepirne zadeve, kazenski red, kupčijsko, rudno ali gorsko, gozdno postavo itd. mora imeti sodnik pred seboj, če se hoče poslužiti pri rabsodbah in odlokihi tehničnih izrazov, katere samo v postavi najde, katerih si pa sam skovati ne more.

Znano je, da državna postava izhaja v vseh jezikih in gotovo leže vse postave, ki so izšle n. pr. v zadnjih tridesetih letih, v držav-

nej tiskarni tudi v slovenskem jeziku. Dozdaj se še nij nobednokrat zgodilo, da bi bila kaka sodnja v slovenskih deželah in pokrajinah državni zakonik sprejemala tudi v slovenskej izdavi, temveč sprejemala ga je samo v nemškem jeziku. Sodniki nijso ravno krivi, da se je tako krivično postopalo z našim jezikom dozdej; čeravno je bilo večini prav vseč, vender mora sodnik ubogati ostre svoje pristojnike. Kar mu ukažejo, tega se drži! dozdaj pa se je zaprečilo slovensko uradovanje na vsak način in prepovedano je bilo naročiti si državni slovenski zakonik na uradne stroške, sodniki si tedaj tudi nijso prizadevali, izuriti se v slovenskem uradovanju, ker nijso imeli niti priložnosti, niti povelja. Prejšnje krivice popraviti, kolikor se še da, to je zdaj naša dolžnost in na vas, spoštovani narodni poslanci, je oprto naše zaupanje! Prosimo vas, delujte na to, da se vsem sodnijam in sicer zastoj pošljejo vse številke državnega zakonika, katere obsezajo zakone, namenjene v sodnijsko rabo!

G. justični minister naj ukaže, da se vse dotične postave in naredbe, katere treba znati vsakemu sodniku in sodnijskemu uradniku, prelože na slovenščino in da se potem razpošljejo na vse sodnije v slovenskih krajih.

Dokler tega ne dosežemo, tako dolgo bo slovensko uradovanje nestalno. V ravno tistem tehničnem pomenu bo rabila sodnja v A. to besedo, sodnja v B. spet drugo besedo; da si nemško postavo v slovenski tekst sam prestavi, k temu manjka sodniku časa, in to sploh nij naloga sodnijskega uradnika!

G. justični minister, oziroma višje sodnije, morajo sodniku, če ga zavežejo slovenski uradovati, tudi dati na roke vsa sredstva, da ustreže tej zapovedi.

Postave, ki so še starejšega izvira, n. pr. državljanska postava in občni sodnijski red, pa naj se avtentično prelože na slovenski jezik, kakor hitro mogoče in naj se ravno tako, kakor druge, brezplačno izročijo vsem slovenskim sodnijam.

Da bi blagovolili naši poslanci ozir jemati na te okoliščine, katere bodo prav močno zavirale slovensko uradovanje, dokler ne bodo odstranjene, je naša vroča želja in mi jim želimo tudi v tem oziru dobre sreče, nadejajoč se, da bomo kmalu zvedeli za dotični sklep g. justičnega ministerstva!

fusionsrat, kakor lucus a non lucendo. Mož je sam sebe po glavi krenil. Ali je hotel nas uveriti, da ima le za slovenščino pravopisno „gebundene maršrute“?

In zatvornice njegove rečnosti so se odprle in blato take rečnosti se je razlilo po dveh listih „Novic“ in ubogi bralci Noviški so dva tedna požirali psovke. Psovka spredi, psovka v sredi, psovka zadej! Mi smo mirno opazovali, kako g. N. sam sebe ob glavo devlje. Vsaka psovka bila je nam dokaz, da mu poštenih razlogov zoper naše trditve manjka, da je torej naša kritika bila po vsem opravičena. A ker je psovka mnogo mnogo, je tudi dokazov, vsaj negativnih, obilo število; zahvaljujemo se. Zdaj poznamo ptiča na limanici.

Hudo je delo g. N., da smo prezrli prošnjo za potrpljenje z njegovo knjigo; zato nas imenuje neblagega confusionsrata ter s tem namiguje, da pozna i blage confusionsrate. Kdo je prvi mej njimi, si lahko mislimo.

Mi-smo smatrali ono prošnjo za navadno

frazo, ki se pritika vsakemu predgovoru z jednakihi uspehom; nikdo se zanjo ne briga. Knjiga je blago, slaba knjiga slabo blago. Ako bi nam ponujal žid slabo blago za dobre denarje in bi mu hrbet obrnil, mu s tem nikakor ne damo pravice nas psovati. Ko bi nas g. N. poprosil za 70 kr., katere zahteva za svojo knjigo, radi bi mu jih dali; če pa Slovencem ponuja za isto svoto slabo blago, to nij le atentat na denar, temveč tudi na razum, okus, sploh na duševne zmožnosti našega razumništva. In temu atentatu da bi se ukljub g. Navratilovim psovkam ne stavili v bran?

S kritiko v „Slov. Nar.“ priobčeno se zлага tudi g. S., ki je v Kresu isto berilo recenziral. Ker trdi gospod Navratil, da je ta, kakor jo veli, strokovnjaška kritika zanj zelo ugodna, naj poglobitve njene reke pripišemo. „Berilo Navratilovo, pravi na 569. strani. Kres, je tudi v drugej, predelanej izdaji nedostavno, pomanjkljivo; grajati se mora, da se nij na slovenske narodne pesni in pri-

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 1. decembra.

Dopisnik „Nar. Listy“ razgovarjal se je z grofom **Taaffejem** in ta list je prinesel obseg tega pogovora. Taaffe je rekel, „da obžaluje izstop poslancev iz Hohenwartovega kluba; on sicer v tem ne vidi nevarnosti, a neugodno je, rekel je Taaffe, ker se je levica zjediniła. „Minister želi, da bi popolnem složno postopala večina, ker je še majhna. Na dalje se je izrazil ministerski predsednik, če bode on še tri leta vodil državno krmilo, da bode za to skrbel, da bode večina toliko, da jej tudi ne bode škodovalo, če se bode delila v več klubov. Desnica mora zdaj svoje stanje utrjevati in vlado podpirati s tem, da naglo reši vladne predloge.“ Teh nazorov bi se morala držati večina državnega zbora, morala bi biti jedina in uničiti najprej sovražnika, ne pa cepiti se, dokler je še slaba. Zopet se kaže, da Liechtensteinova politika nij prava; drugača pa Greuterjeva. Ta mož, gotovo dober katoličan, pa se je izjavil, ko so mu dejali, naj pristopi središčnemu klubu: „Jaz ostanem stari, konservativni Tirolec svojih prijateljev ne zapusti“.

Vnanje države.

Iz **Petrograda** se poroča, da pogajanja ruskih poslancev z Vatikanom dajo sklepati na ugoden izid.

V **Srbiji** so razmere jako zamotane vsled odstavljenja metropolita Mihajla. Duhovščina se cepi v dva oddelka, jeden je za metropolita Mihajla, drugi pa za novoimenovanega Mojzija. Vlada vsled ruskega pretenja ne vé, kaj bi storila, ali naj postavi Mihajla zopet na prejšnje mesto ali ne.

V **Nemčiji** se vedno huje bije boj mej strankami. V državnem zboru nadaljuje Bismark boj proti liberalcem. On jih toži pred ljudstvom, da ga v njegovih prizadevanjih pri reformi kmetijstva na vsak način zavirajo, liberalci pa mu zopet pravijo, da jih on pred cesarjem sumniči, da so veleizdajalci.

Tunezijski bej je skoro popolnem izročil svojo vojno Francozom, ker je imenoval generala Lamberta njenim vrhovnim zapovednikom in mu prepustil, da preustroji vojno. Iz južne Tunezije dohajajo povoljne vesti. Po vsem se kaže, da se bode skoro dovršila naloga, katero ima francosko orožje v Tuneziji.

Dopisi.

* **Iz Trsta** 20. novembra. [Izv. dopis.] (Škof Dobrila; slovanska čitalnica; bodoča razstava; gospodarstvo tržaškega mesta.) (Konec.) Uže zadnjič je „Slovenski Narod“ poročal, na katero nevšečno stran je zabredla namerovana loterija za razstavo; moledovat je šla k Milanem in k laškej vladi! Ravno zdaj, ko neka italijanska stranka z nova hoče v italijanskem

povedke, na slovanski in slovenski narodni živelj sploh bolj ozir jemalo, da se o Megiserji, o Valvazorji, o Čopu, o abecednej vojski skoro celo molči in razvitek ter značaj po posameznih dobah preslabo označuje. Ne-radi tudi pogrešamo proizvode nekaterih mlajših slovenskih pisateljev (Jurčič, Stritar itd.) kakor tudi delovanje onih Slovencev, ki imajo zasluge za Slovenstvo sploh, ali pa za razvitek slovenskega slovstva (Miklošič, Bleiweis, Trstenjak itd.)“

Isto smo bili mi v „Slovenskem Narodu“ rekli; naša graja je bila celo menj obsežna, samo z nekoliko krepkejšimi potezami načrtana, ker smo pisali za feuilleton. To je zgoli stilistična razlika. A g. N. je blagovolil se nas lotiti, za kar smo hvaležni; Kresovo grajo pa s skremženim obrazom proglašja za pohvalo nadejaje se, da bralcem „Novic“ itak ne bode znana. Kako zvito!

(Konec prih.)

parlamentu nasvetovati, da se odpravi loterija. Veljaki izvrševalnega odbora se za to pogajajo z nekim Oberlieghtom v Milanu, da bi jim po srečkanji nabral še primanjkujočega denarja. A če bi nam na sramoto tudi laško ministerstvo privolilo v to loterijo, imela bode po dozdanjih prijavilih naša razstava vendar kaj malo dobička. Imenovani Oberlieght bi namreč stržil 2 milijona srečk, od skupljenega denarja bi odbor dobil 360.000 gld.; a od teh bi moral 300.000 gld. dati za premije; po takem bi mu ostalo še 60.000 gld. od vse loterije. Čitatelj naj le sam določi, ali je pač vredno za te umazane forinte iti maledovat k izstradanim Lahom, ki se uže tako posmehujejo vsakemu domoljubnemu podjetju na Primorskem. Ali je pač vredno, da se pred evropskim svetom tako omažežuje bodoča petstoletnica Tržaška! Kdo je temu kriv? Dopisnik „Slov. Naroda“ gotovo ne.

Pred tedni sem bil uže poročil, da je dr. Vicentini, nikdar ne ugnani in kaj izvedeni predsednik tukajšnje obrtne zadrugi, v kupčijskej zbornici sprožil misel, prav za prav nasvet, naj se izmej poslopij za razstavo sezida jedno tako, da bi tudi pozneje ostalo obrtne zadrugi za stalno razstavo obrtnijskih izdelkov v Trstu. Kupčijska in obrtna zbornica je bila ta nasvet spremenila v željo in zadnjič je izvrševalni odbor tudi pritrdil tej opravičenej želji — kolikor bodo dopuščali nabrani pomočki za ravstavo! Jaz naj tu le pristavim, da sta se oni dan združili obrtna zadruga in delavsko društvo (ne misli na slovensko delavsko društvo — Nr. I. ali Nr. II., ampak na laško „società operaia“) ter sklenili z lastnimi pomočki ustanoviti toliko potrebno in prekoristno stalno razstavo obrtnijskih izdelkov. Slišal sem celo, da bi se to podjetje imelo izvršiti ob začetku namerovane razstave ter tej mej tržaškimi in inostranskimi Lahi delati konkurenco. To bi bila lepa kolobocija o svečanej petstoletnici, ki bi je gotovo ne zakrivil dopisnik „Slov. Naroda“.

Četrtrič je izvrševalni odbor pooblastil predsednika ter mu naložil, da naj po nasvetu tehničnega odseka izvrši vse sklepe in naredbe; tudi je predsednik pooblaščen po nasvetu finančnega odseka pogoditi se zastran namerovane loterije. Končno so razni govorniki še poudarjali in priporočali, da se pri raznih delih in podjetjih za nameravano razstavo kolikor mogoče jemlje domači delavci in umetniki in porablja domače blago. — Tako bi bila zagotovljena bodoča razstava v Trstu — če le denarja dovolj nabero. Uže zadnjič je bilo rečeno, da doneski zdaj le počasi kapljajo. Od 5. novembra do 17. se je nabrana svota pomnožila skoro za 3000 forintov ter znaša zdaj 110.823 forintov in 150 frankov v zlatu.

Naše mestno gospodarstvo je tudi tako zaovoženo, ko v marsikaterem velikem ali malem mestu v Avstriji. Treba bi bilo krepke roke, ki bi brezozirno odpravila vse, kar po nepotrebnem dela mestnej blagajnici več ali menj stroškov. Res so tu razni gospodarji mestni v zadnjem desetletji premnogo zakrivali; bili so tu sami gospodarji, katerim je pred vsem veljalo podpirati italijanski živelj in vse tiste ljudi, ki škelé prek Jadranskega morja v odrešeno Italijo; a mnogo so zagrešili tudi poprejšnji konservativni gospodarji, ki so brez vse odločnosti se sladkali italijanskemu življu ter ga podpirali, da so le ohranili mestno krmilo. Pri našej mestnej blagajnici poberejo na milijone goldinarjev raznih davkov in drugih dohodkov, a vender s temi

ne pokrijejo stroškov, ki se množé od leta do leta. Ali res nij mej vsemi 54 mestnimi očeti le jednega finančnega zvedenca, ki bi pri 4 milijonih dohodkov in stroškov znal vse nepotrebne stroške odpraviti, zatreti, da bi tako odstranil vsakoletni primanjkljaj, ki vedno le množi mestne dolgove? Res so bili zbrali poseben odsek modrih glav, ki so imeli vestno in na drobno preresetati vse stroške mestnega gospodarstva. Uže par let se ti izbrani veljaki posvetujejo in preiskujejo — a našli so komaj 9000 forintov, ki bi se pri letnih stroških od 4½ milijona dali prihraniti! Po takem se pač nij čuditi, da proračun za leto 1882 zopet kaže 327.000 forintov primanjkljaja. Pa pomislimo dalje, da se bode ta primanjkljaj še pomnožil po troških, ki jih bode mesto imelo po nameravanem svečevanju petstoletnice — ne gledé na to, da dohodki v marsikaterem oddelku ne bodo dosegli določene svote v proračunu. Odveč bi bilo tu na drobno poudarjati, kako po nepotrebnem se sem tertijsu mestu nakladajo stroški. Tako bode pri novih zakladnicah — naši nemški veljaki jim pravijo hangarsali ware-houses — imelo mesto nad 30.000 forintov izgube (ravno toliko izgubi tudi naša kaj bogata kupčijska zbornica), ko se vender nekateri može pri njih masté. Uže dr. Tonkli je v državnem zboru letošnjo spomlad omenil, kako je namestnik Depretis naklonil svojemu zmirom zvestemu privržencu ustavovernemu poslancu Teuschlu mastno službo pri zakladnicah, ki nese nad 6000 forintov. Zakaj se mesto v svojih denarnih stiskah ne ogne takej potratu? Kaže se pa tudi, kako nepotreben je Teuschl pri zakladnicah, ker je mnogo mesecev tam v Beči v državnem zboru ali pa v delegacijah — ali pa tukaj v Trstu vodi še lastno ekspedicijo, in zakladnice zato vender nijso zaprte! Tukajšnji krogi se močno zanimajo, kako se bodo tržaški poslanci držali v državnem zboru, pri raznih za Trst merodajnih nasvetih. Da bode Nabrgoj z narodnimi poslanci pri slednjej priliki zagovarjal koristi tržaškega mesta in primorske dežele, pač uže naprej vemo; a kaj bodo storili ostali trije tržaški poslanci. Widmann, Rabl in Teuschl. Ali bodo ti trije pristopil novo ustanovljenej stranki nemških ustavovercev. Zadnja dva gotovo — o Widmannu bi denes tega skoro ne trdil. Kako bodo pač ti nemški zastopniki laško-slovenskega Trsta postopali nasproti slavnej vladi, ki zdaj resno namerava pomoči tržaškej velikej kupčiji. Ali bodo ti ustavoverni poslanci z drugimi ustavoverci kljubovali koristnim in odrešilnim nasvetom in naredbam visokega ministerstva samo zato, ker to ministerstvo ni kri iz ustavoverne njih krvi. Teuschl bode najbrže tako postopal, če smemo na to sklepati po njegovem zadnjič omenjenem govoru v tukajšnje kupčijske in obrtne zbornici. A tako protivanje bi mu le izpodkopalo vso veljavo pri tukajšnjem prebivalstvu, ki je v obče prepričano, da vsa ustavoverna ministerstva v zadnjih 13 letih nijso nič storila za Trst in njegovo veliko kupčijo.

Domače stvari.

— (Svete z adušne maše) za ranjkega dr. Janeza vit. Bleiweis-Trsteniškega se bodo brale denes, v soboto in v ponedeljek ob ½ 12. uri dopoldne v stolnej cerkvi sv. Nikolaja.

— (Slovenski listi) prinašajo na prvej strani obsirne životopise umrlega slavnega našega patrijota dr. Janeza viteza Bleiweis-Trsteniškega. Hrvatski „Pozor“ je črno ob-

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.